

Carrer de l'Ermita: l'ofici del pedrapiquer

Concha Saura Company
Cronista Oficial d'Alfara de la Baronia

març 2018

Emitido por Onda Cero – Sagunto, Publicado por el periódico Levante y por el BIM. Actualizado

La imatge urbana es va configurant continuament. Cal, per tant, prestar una ferma atenció al traçat dels carrers, a les construccions i, també, cal rescatar de l'oblit les vides, els fets de les quals els carrers ens parlen.

Aquest carrer es troba als peus de la Montanyeta de l'Ermita; per ell s'estira més a dins del poble la presència sempre volguda de la Nostra Patrona la Mare de Déu dels Afligits. De la Patrona i de sa casa, l'ermita, espere poder tenir espai per a parlar en futurs articles, pero ara i ací vull arreplegar el ressó que ens han deixat els treballadors artesans, uns dels quals visqueren al carrer de l'Ermita.

Era Alfara fonamentalment un poble de llauradors i artesans; artesans de la cantereria, del ferro, de la fusta, del cànem, de la seda, de la pedra, del licor, de les pastetes i també de la llaurança, com reconeix Cavanilles al seu llibre sobre història natural al Regne de València quan passa per aquestos paratges i dona fe de la bondat de la seua terra. No podem oblidar l'artesanía dels brodats, de la costura, dels boixets i del ganxet.

Molt vinculats a l'agricultura són els oficis que tenen de base la utilitat i els productes que es donen a la terra. A Alfara trobem l'ús de l'espart per a fer corda de trenilla. L'espart s'arreplegava a la muntanya i amb una maça es picava un poquet per a ablanir-lo; després es trenava i es feien cordes, sàries, cistelles, estores. També s'utilitzava la canya, fina o grossa, i el mimbre que s'obrien amb un punxó de tres o quatre puntes; servien per a fer cistelles. Tenim la boga per a fer cistelles, cadieres i per a forrar les garrafes de cristal. S'utilitzava el baladre per a fer cortines.

Anem a parlar de l'ofici de pedrapiquer. És un dels més antics al món ja que la pedra ha estat treballada per l'home pràcticamente des de l'inici de la seua existència.

A Alfara Francisco Molina Pavía (Alfara 15.01.1909-Alfara 17.10.1997) fou l'últim que va treballar la pedra. Fill de Francisco Molina Company heretà del seu pare l'ofici de pedrapiquer, conegut a Alfara com picapedrer. El seu taller era al domicili familiar al carrer Major núm. 21 d'on passaren al carrer de l'Ermita núm. 10. Realitzaven tot el treball de la pedra. Començaven per extraure-la amb un procediment manual. Tenien el utensilis necessaris per a aconseguir els volums els quals després devastaven. A continuació picaven les peces i per últim es feien els treballs de l'acabat. Coneixien també l'ús de la dinamita, que empraven en alguns treballs.

Els seus coneixements anaven units al tipus de pedra que hi havia a les canteres que podien trobar-se a les proximitats del poble.

Els instruments artesanals que empraven eren: una massa xicoteta amb dibuix, el qual es marcava al colpejar la pedra, masses grans, punteros.

El pare i el fill realitzaren treballs a Alfara, Algar i Soneja, també varen participar en la construcció del Pou de la Font d'Àrguines i en la ejecució de molts bancalets de la localitat.

Cap a l'any 2000, quan es va reformar sa casa al carrer de l'Ermita núm. 10 es trobaren restes de dinamita de la que utilitzaven per a tirar barrenos a la pedra.

Gran era l'amistat que unia els veïns del poble i el realitzar professions artesanals, amb plena adaptació al seu entorn, els unia potser més. Com ens relata la família, Francisco Molina Pavía tenia una gran amistat amb un altre artesà de la localitat, Francisco Saura Nadal, el meu iaio patern. No es difícil pensar en les conversacions que al voltant dels treballs artesanals amb el ferro i la pedra anirien creant. Pensem un poc més i captem la cordialitat, col.laboració, esforç i estima pel saber que es donava entre els veïns i que va sentar les bases per a un despegament esplendorós que es va estendre des de finals del segle XIX fins ben avançat el segle XX. El treball artesà a Alfara de la Baronia formà part del seu patrimoni econòmic i cultural i per la seua qualitat va traspasar els límits del poble.

Aquest ambient provenia de finals del segle XIX i es va estendre fins ben avançat el segle XX.

El treball artesà a Alfara de la Baronia formà part del seu patrimoni econòmic i cultural, i per la seua qualitat va traspasar el límits del poble, donant-se a conèixer al llarg de zones tant diverses com la Comunitat Valenciana, l'Aragó i Barcelona, entre altres.

Bancalet de casa, realitzat pel pedrapiquer Francisco Molina Company
Concepción Nadal Pavía, nascuda en Alfara 01.05.1845, Q. L. Tomo 1.1.1-05 A.P.
Carrer de les alfareries, núm. 14 – Alfara de la Baronia